

Kolegium Jagiellońskie

Toruńska Szkoła Wyższa

Diagnoza – ogólne informacje teoretyczne i praktyczne

mgr Monika Kiliańska-Szok

Toruń 2020

LITERATURA wykorzystana do slajdów

1. Paluchowski, W.J.(2007) Diagnoza psychologiczna, WAiP, Warszawa
2. Szustrowa, T.(red.) (1991) Swobodne techniki diagnostyczne – wywiad i obserwacja. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
3. Suchańska, A. (2007) Rozmowa i obserwacja w diagnozie psychologicznej. WAiP, Warszawa

Sporządzając diagnozę zapytaj
siebie:

Fakt czy ocena?

OBSERWACJA

zobiektywizowana procedura rejestrowania faktów (gestów, słów) poddanych interpretacji popartej teoretycznymi i empirycznymi przesłankami
(Suchańska, 2007)

WSKAŹNIK

„Wskaźnikiem jakiegoś zjawiska (A) nazywamy tylko takie inne zjawisko (B), którego zaobserwowanie umożliwia stwierdzenie obecności zjawiska pierwszego (A), z prawdopodobieństwem co najmniej wyższym od przeciętnego”
(Suchańska 2007).

WSKAŹNIK

- Żeby orzec o cesze człowieka lub jego stanie, należy wykazać, co na to wskazuje.
- Pojedynczy wskaźnik ma więcej niż jedno znaczenie. Konieczne jest zestawianie wskaźników z różnych źródeł i ustalanie ich wspólnych znaczenia i siły.

Np. Zachowanie agresywne oraz jego przykładowe kategorie i wskaźniki

- **FIZJOLOGICZNE:** przyspieszone bicie serca, pobudzenie
- **MOTORYCZNE:** wyrazista, częsta gestykulacja, gwałtowne ruchy,
- **MIMIKA:** napięcie mięśni twarzy, zmarszczone brwi,

Spójne wskaźniki stanowią zaobserwowaną przesłankę dla postawienia hipotezy

- Zestawianie wskaźników
- Spójność lub jej brak
- Wskaźniki werbalne i niewerbalne
- Intencjonalne i nieintencjonalne
- Różne obszary ekspresji
- Kontekst, w jakim wskaźniki się ujawniają

DANE Z OBSERWACJI

TREŚĆ: Co osoba badana wyraża?

FORMA: W jaki sposób?

FUNKCJA: Po co to robi?

KONTEKST: W jakiej sytuacji to robi?

Obszary ekspresji i źródła wskaźników (na podstawie: Suchańska, 2007)

DANE Z OBSERWACJI (przesłanki diagnostyczne):

- **Ekspresja twarzy (mimika), kontakt wzrokowy**
- **Dystans interpersonalny**
- **Intonacja głosu, siła, rytm, tempo mówienia (wokalizacja)**
- **Postawa ciała, pozycja**
- **Wygląd**
- **Gestykulacja**
- **Dotyk, kontakt fizyczny**
- **Werbalny**

Dane z obserwacji (przesłanki diagnostyczne)

Hipotezy opisowe

Inne źródła danych (przesłanki diagnostyczne)

Teoria

Hipotezy wyjaśniające

- Obserwacja (odróżnić fakt od oceny)
- Rejestracja danych z obserwacji
(z różnych obszarów)
- Hipotezy (wskaźniki z różnych obszarów)

- Hipotezy (twierdzenia) opisowe – uogólnienie pewnej liczby obserwacji i sformułowanie sądów w języku opisowym

Przykłady:

- Ustosunkowanie badanego do świata lub siebie (pewny siebie, akceptuje lub unika innych).
- Właściwości zachowania w różnych sytuacjach (jest agresywny, bierny, wycofuje się, etc.). Cecha jest opisem regularności w zachowaniu; nie wyjaśnia jednak tych regularności.
- Stosunek innych ludzi do osoby badanej (unikanie, wysokie oczekiwania rodziców, etc.)

- **Hipotezy** (twierdzenia) wyjaśniające – wskazanie na źródła lub funkcje (przyczyny, powody) określonych zachowań/ właściwości/ stanów; konieczne jest wyjście poza dostępne dane i odwołanie się do teorii, by poszukać związków między ww. a warunkami życia czy doświadczeniami.
- **Celem wyjaśnienia** jest udzielenie odpowiedzi na pytanie: Dlaczego tak jest?

(Szustrowa, 1991; Paluchowski , 2007)

Opis a wyjaśnienie

Opis to zbiór informacji, bez wzajemnych relacji między nimi

Wyjaśnienie (interpretacja) wskazuje na zasadę, regułę organizującą zebrane informacje

Paluchowski (2007)

Wybór rodzaju i formy obserwacji

- **Co jest celem obserwacji?**
 - np. Zachowanie ucznia w kontakcie z rówieśnikami
- **Jaki rodzaj informacji jest potrzebny?**
 - np. Sposób nawiązywania kontaktu
- **Co będzie przedmiotem obserwacji (zdefiniowanie problemu)?**
 - Definicja nawiązywania kontaktu, jej formy oraz ich wskaźniki
- **Jakie będą warunki prowadzenia obserwacji?**
 - Obserwacja w warunkach naturalnych
- **W jaki sposób rejestrowany będzie przebieg obserwacji oraz dane obserwacyjne?**
 - Sporządzenie notatek
- **Jak zostaną przedstawione wyniki?**
 - Opis na podstawie wiedzy z psychologii rozwoju

LITERATURA wykorzystana do slajdów

1. Paluchowski, W.J.(2007) Diagnoza psychologiczna, WAiP, Warszawa
2. Szustrowa, T.(red.) (1991) Swobodne techniki diagnostyczne – wywiad i obserwacja. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
3. Suchańska, A. (2007) Rozmowa i obserwacja w diagnozie psychologicznej. WAiP, Warszawa